

เจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าและความร่วมมือ ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด

People's Attitudes towards Value and Cooperation
in the Conservation of the Mangrove Forest
in Ban Pred Nai, Trat Province

อัจฉญา แพทย์ศาสตร์ (Atchaya Patsat)¹

เสาวนีย์ เจียมจักร (Saowanee Jiamjak)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด 2) เพื่อศึกษาระดับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในจังหวัดตราด 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในจังหวัดตราด 4) เพื่อศึกษาความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด 5) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 100 คนรวเือน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในระดับมาก ส่วนการเปรียบเทียบ

¹ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเจตคติของประชาชน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กิจกรรมที่ประชาชนให้ความร่วมมือ คือ ปลูกป่าชายเลน และมีข้อเสนอแนะในการจัดค่ายเยาวชนให้รู้ถึงคุณค่าของป่าชายเลน และปลูกฝังให้เยาวชนสานต่อจากคนรุ่นก่อน

คำสำคัญ: เจตคติต่อการเห็นคุณค่า, อนุรักษ์ป่าชายเลน

Abstract

This research aimed 1) to study the people's understanding in the mangrove forest conservation at Ban Pred Nai, Trat Province; 2) to study the levels of people's attitudes towards value in the mangrove forest conservation at Ban Pred Nai, Trat Province; 3) to compare the personal factors affecting their attitudes towards value in the conservation; 4) to study the people's cooperation in the mangrove forest conservation at Ban Pred Nai, Trat Province; and 5) to study suggestions about people's attitude towards value in the conservation. The sample consisted of 100 households. Questionnaires and interviews were used for data collecting. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviations, t-test, and F-test were used in data analysis.

The findings were as follows: People understood about the mangrove forest conservation. The attitude towards value in the mangrove forest was at a high level. To the comparison between the personal factors with people's attitudes, the correlations were not significantly and statistically different. The activity people participated in was planting mangrove trees in the forest. People suggested that there should be camping held for youth to realize the value of mangrove forest and to continue conserving things of people from older generations.

Keywords: Attitude towards Value, Conservation of the Mangrove Forest

บทนำ

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ กำลังเป็นที่น่าสนใจของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนประชาชนทุกอาชีพแต่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนนั้นจำเป็นต้องใช้เวลาในการปลูกฝัง และการศึกษาอบรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเริ่มต้นที่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ป่าชายเลน ประชากรในชุมชนหรือสังคมที่อาศัยอยู่บริเวณป่าชายเลน โดยอาศัยพื้นที่บริเวณป่าชายเลนเป็นแหล่งที่ทำมาหากินในรูปแบบของการประมงพื้นบ้าน เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทำลายทรัพยากรป่าชายเลน และเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต่อกรที่จะทำลายหรืออนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเอาไว้ให้อุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสืบต่อไป แต่การที่จะปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ป่าชายเลน จำเป็นที่จะต้องทราบถึงเจตคติของชุมชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนโดยเจตคติของประชาชนนั้นเป็นความรู้สึกของคนที่มีความเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งในด้านความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกรอบตัวเรา นอกจากนี้เจตคดียังสามารถเปลี่ยนแปลงหรือเกิดเจตคติใหม่ได้ตามที่ได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นแล้วประชาชนควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของการอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อความอยู่รอดของชาวประมงพื้นบ้านที่ทำมาหากินในบริเวณป่าชายเลน และเป็น การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนให้เป็นสมบัติของชุมชนต่อไป

ผืนป่าชายเลนชุมชนบ้านเป็ดดิน อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าตะเคียนและป่าเลนน้ำเคี้ยว มีเนื้อที่ประมาณ 24,687 ไร่ โดยอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของชาวบ้านตำบลห้วยน้ำขาว หมู่บ้านเป็ดดิน ทั้งสิ้นประมาณ 12,000 ไร่ ป่าชายเลนแห่งนี้ เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตสภาพป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์ เริ่มเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากนโยบายให้สัมปทานการทำไม้แก่นายทุนเพื่อตัดไม้และเผาถ่านกว่า 1,000 ไร่ กลุ่มนายทุนต้องการจะเอาพื้นที่ป่าชายเลนมาทำนาถุ้ง ทำให้ป่าเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านได้รับผลกระทบจากที่ป่าถูกทำลายเกิดการรวมตัวกันเพื่อต่อต้าน ต่อมา มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ทหารเรือ ตำรวจและนักการเมืองเข้ามาช่วยเหลือ

สนับสนุนจนนายทุนได้ออกนอกพื้นที่ หลังจากนั้นชาวบ้านเปรี๊ดในเริ่มฟื้นฟูป่า โดยการจัดกิจกรรมปลูกป่าครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2530 และต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้เกิด “กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเปรี๊ดใน” ขึ้น โดยมีการแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 20 ครัวเรือน เพื่อแบ่งเขตรับผิดชอบดูแลป่าชายเลน ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 เริ่มจัดทำแผนการจัดการป่าชายเลนและสร้างข้อตกลงในการใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่จัดการโดยมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2543 มีการสร้างข้อตกลงในการทำเต้ายางเพื่อเป็นที่อาศัยของปลา และการปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการจับปลา สำหรับ นางุ้งกำหนดให้ต้องมีบ่อพักซีลีน ป่าและทรัพยากรทางทะเลกลับมาอุดมสมบูรณ์ อีกครั้งมีปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการจับสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นด้วย และยังให้ผลผลิตอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์กับชาวบ้านอีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีการจัดทำตำรายาสมุนไพรโดยรวบรวมความรู้จากหมอชาวบ้านในชุมชน เกิดความร่วมมือในการจัดการดูแลป่ามากขึ้นเพราะคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงเข้าใจและเห็นความสำคัญมาก เกิดกองทุนในการดูแลป่า มีแผนการจัดการป่าชายเลนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2546-2550) ข้อตกลงในการใช้ประโยชน์การทำเต้ายางสามารถเป็นแหล่งปะการังเทียมให้สัตว์น้ำได้เข้ามาอยู่อาศัยและช่วยป้องกันเรืออวนรุนได้ด้วย นอกจากนี้ได้เกิดกลุ่มองค์กรภายในชุมชน 19 กลุ่ม ซึ่งทุกกลุ่มมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาป่า และกลุ่มองค์กรภายนอกเข้ามาให้การสนับสนุนจำนวน 17 องค์กร วิธีการที่ชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ การร่วมกันสร้างจิตสำนึกในชุมชนให้รู้จักการทำมาหากินอย่างถูกวิธี ใช้ความรู้ของชาวบ้านในการพิจารณา และได้สร้างภาคีเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ (ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก, 2546)

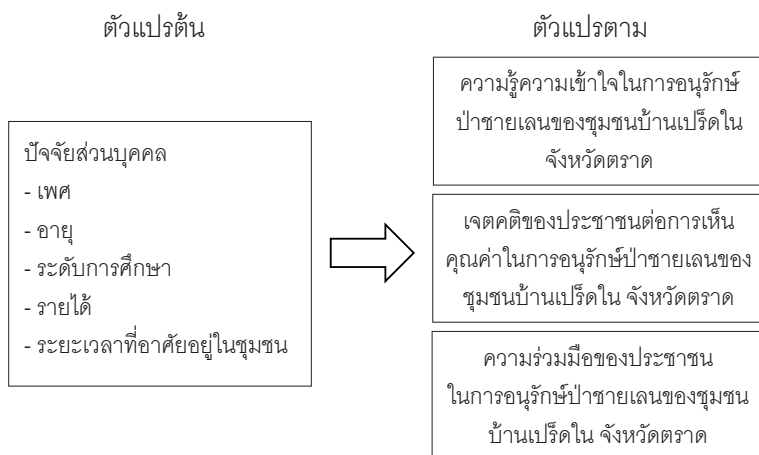
จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนา การจัดการ และการอนุรักษ์ให้ประสบความสำเร็จ แต่ทว่าปัจจุบันพื้นที่บริเวณป่าชายเลนยังถูกบุกรุกหรือทำลายด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การตัดไม้ ถึงแม้ว่าชุมชนบ้านเปรี๊ดในจะมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มลดน้อยลง และจากความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นเหตุจูงใจให้ศึกษาเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านเปรี๊ดใน จังหวัดตราด เพื่อเป็น

แนวทางในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาระดับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
4. เพื่อศึกษาความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
5. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่า ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในจังหวัดตราด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเป็ดใน ตำบลห้วงน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 132 ครัวเรือน โดยศึกษาจากบ้านเลขที่ตามหน่วยเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วงน้ำขาว อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเป็ดใน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane (1973, p. 725) ซึ่งได้เท่ากับ 100 ครัวเรือนหลังจากคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้แล้ว ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการจับฉลากจากบ้านเลขที่ในหมู่บ้านดังกล่าว จนได้ครบตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ตัวแทนในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน โดยเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนในบ้านเป็ดใน ได้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วงน้ำขาว จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน และกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน

3. สถานที่ที่ศึกษา

ชุมชนบ้านเป็ดใน หมู่ที่ 2 ตำบลห้วงน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำขาวที่เป็นตัวแทนของหมู่ที่ 2 บ้านเป็ดไถน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านเป็ดไถน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านเป็ดไถน และกรรมการหมู่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านเป็ดไถน ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่

- 1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลน
- 1.2 เจตคติที่มีต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านเป็ดไถน
  - 1.2.1 ด้านป่าไม้
  - 1.2.2 ด้านประมง
  - 1.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม
  - 1.2.4 ด้านสังคม
- 1.3 ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านเป็ดไถน

2. แบบสอบถามเรื่องเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าและความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ชุมชนบ้านเป็ดไถน จังหวัดตราด เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20-.80 และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บั้จจยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

คำถามเชิงบวก ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ ถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบ ผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

คำถามเชิงลบ ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 13, 16, 17 โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ ถูก ให้คะแนน 0 คะแนน

ตอบ ผิด ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 เจตคติของประชาชนที่มีต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์
ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในแบ่งเป็น 4 ด้าน มีจำนวน 20 ข้อ เป็นคำถาม
แบบมาตราส่วน (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) วัดระดับ 5 ระดับ
ข้อคำถามเชิงบวก ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13,
14, 15, 16, 17, 18, 20 ข้อคำถามเชิงลบ ประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่ 7, 19

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

สำหรับข้อคำถามเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้คะแนน 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน

สำหรับข้อคำถามเชิงลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน

เห็นด้วย ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 4 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม
กำหนดตัวเลขตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ใช้แสดงระดับเจตคติของประชาชนที่มีต่อการเห็นคุณค่า
ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านเบ็ดใน คือ

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ เคย ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบ ไม่เคย ให้คะแนน 0 คะแนน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเป็นคำปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาจากเอกสารตำราบทความงานวิจัยและแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดด้านเจตคติ และการอนุรักษ์ป่าชายเลน

1.2 หาความเที่ยงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่านพิจารณาข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3 นำแบบวัดที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างบ้านเป็ดใน

2. แบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดด้านเจตคติ และการอนุรักษ์ป่าชายเลน รวมทั้งตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือ

2.2 สร้างแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย
ครั้งนี้

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายนิยามศัพท์เฉพาะเนื้อหาและวิธีดำเนินการ จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อ 2.3 ไปทดลองใช้ (try out) กับตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างบ้านเป็ดโน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านกระบวนการก่อนนำไปวิจัยจริงต่อไป

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมดโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20-.80 และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์กับผู้นำชุมชน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนของชุมชนบ้านเป็ดโน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดการเห็นคุณค่า
2. ค่าที (t-test) เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ
3. ค่าทดสอบเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์แบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ อายุ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้นำมาวิเคราะห์ มองหาความหมาย ความคล้ายคลึง แตกต่างแล้วนำมาสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าความถี่

1.2 ร้อยละ

1.3 ค่าเฉลี่ย

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย เรื่องเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าและความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราดรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ t-test, F-test

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 41 มีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 7 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27 และอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไปมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 62.28 คิดเป็นร้อยละ 38 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 34 สำหรับอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือทำสวน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001-9,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 49 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนพบว่า ในภาพรวมประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนจากคำถามทั้ง 20 ข้อ พบว่า ประชาชนตอบถูก จำนวนเฉลี่ย 79 คน คิดเป็นร้อยละ 79.25 และตอบผิด จำนวนเฉลี่ย 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 โดยคำถามแต่ละข้อมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การอนุรักษ์ป่าชายเลน หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดคุ้มค่าและมีเหตุผลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีใช้ตลอดไปในอนาคต	100	100	0	0
2. ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มีส่วนช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล	44	44	56	56
3. ป่าชายเลนเป็นแหล่งธรรมชาติของชุมชน	100	100	0	0
4. ป่าชายเลนเป็นแหล่งที่สร้างอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน	98	98	2	2
5. ป่าชายเลนช่วยป้องกันการกัดเซาะพังทลายของดินบริเวณชายฝั่ง	99	99	1	1
6. ป่าชายเลนช่วยป้องกันและลดความรุนแรงของลมพายุชายฝั่งทะเล	100	100	0	0
7. ป่าชายเลนช่วยเพิ่มพื้นที่ชายฝั่งทะเลได้จากการสะสมตะกอนดินไม่ให้ลงสู่ทะเลไปหมด	48	48	52	52
8. ป่าชายเลนเป็นสมบัติของส่วนรวมทำนสามารถนำผลผลิตในป่ามาใช้ได้ตามใจชอบ	85	85	15	15
9. ป่าชายเลนเป็นศูนย์ศึกษารวมชาติ	100	100	0	0
10. ป่าชายเลนเป็นที่รวมของพืชและสัตว์หลากหลายชนิด	100	100	0	0
11. พืชในป่าชายเลนบางชนิดเป็นยารักษาโรค	99	99	1	1

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. การตัดไม้ในป่าชายเลนมาเผาถ่านเป็นการทำลายธรรมชาติของชุมชน	76	76	24	24
13. การทำประมงที่ผิดวิธี ไม่มีผลต่อการลดลงของสัตว์น้ำในพื้นที่	8	8	92	92
14. การช่วยกันอนุรักษ์ป่าชายเลนไว้เป็นการช่วยกันรักษาแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำต่าง ๆ	100	100	0	0
15. ทุกคนมีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือและช่วยกันอนุรักษ์ป่าชายเลน	100	100	0	0
16. ป่าชายเลนสามารถขึ้นทดแทนได้เองไม่ต้องมีการจัดการแต่อย่างใด	20	20	80	80
17. การอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น	14	14	86	86
18. การปลูกเสริมป่าชายเลนช่วยทำให้ป่าชายเลนฟื้นตัวได้เร็วขึ้น	95	95	5	5
19. การช่วยกันอนุรักษ์ป่าชายเลนทำให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์	99	99	1	1
20. การบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรีนั้นจะมีบทลงโทษด้วย	100	100	0	0
รวม	1,585	1,585	415	415
ค่าเฉลี่ย	79	79.25	21	20.75

3. ระดับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใต้ใน จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ คุณค่าทางด้านประมงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาคือ คุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 คุณค่าทางด้านป่าไม้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และคุณค่าทางด้านสังคมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับเจตคติของประชาชนที่มีต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน โดยรวม

เจตคติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
คุณค่าทางด้านป่าไม้	3.98	0.20	มาก	3
คุณค่าทางด้านประมง	4.15	0.33	มาก	1
คุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อม	4.05	0.17	มาก	2
คุณค่าทางด้านสังคม	3.89	0.21	มาก	4
รวม	4.02	.014	มาก	

4. เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด

4.1 เพศชายและเพศหญิงมีระดับเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ประชาชนบ้านเป็ดในที่มีอายุต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 ประชาชนบ้านเป็ดในที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 ประชาชนบ้านเป็ดในที่มีอาชีพต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.5 ประชาชนบ้านเป็ดในที่มีรายได้ต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.6 ประชาชนบ้านเป็ดในที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน แตกต่างกัันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในพบว่า ประชาชนเคยร่วมมือในการอนุรักษ์ จำนวนเฉลี่ย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 และไม่เคยร่วมมือจำนวนเฉลี่ย 80 คน คิดเป็นร้อยละ 79.75 ซึ่งการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเคยร่วมมือคือร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 72 ดังตารางที่3

ตารางที่ 3 ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน

ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน	เคย		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเคยร่วมประชุมชนศึกษาปัญหาการจัดการดูแลป่าชายเลนบ้านเป็ดในในอดีตที่ผ่านมา	30	30	70	70
2. ท่านเคยร่วมศึกษาปัญหาการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	23	23	77	77
3. ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาป่าชายเลนบ้านเป็ดในที่ถูกบุกรุก	25	25	75	75
4. ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นในการสร้างบึงทงโทะสำหรับผู้เฝ้าฝืนกฎเกณฑ์ในการบุกรุกทำลายป่าชายเลน	12	12	88	88
5. ท่านเคยร่วมวางแผน ป้องกัน การดูแลรักษาป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	19	19	81	81
6. ท่านเคยร่วมจัดการพื้นที่เสื่อมโทรมของป่าชายเลนบ้านเป็ดในเพื่อฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	32	32	68	68
7. ท่านเคยร่วมในการจัดการปัญหาขยะในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	37	37	63	63
8. ท่านเคยมีส่วนในการชักชวนประชาชนในหมู่บ้านมาปลูกป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	12	12	88	88

ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน	เคย		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. ท่านเคยร่วมตัดสินใจในการเลือกพื้นที่ปลูกป่า ในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	8	8	92	92
10. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกพื้นที่สร้างทาง เดินศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	10	10	90	90
11. ท่านเคยเสนอแนวทางการปลูกต้นกล้า ในป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	7	7	93	93
12. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมและขอการสนับสนุน งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ	18	18	82	82
13. ท่านเคยเข้าร่วมการออกตรวจลาดตระเวนเพื่อ ป้องกันการบุกรุกในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	16	16	84	84
14. ท่านเคยสนับสนุนอุปกรณ์หรือทุนทรัพย์ เพื่อกิจกรรมในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	9	9	91	91
15. ท่านเคยร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	72	72	28	28
16. ท่านเคยว่ากล่าวตักเตือนเพื่อนบ้านที่เข้าไปบุกรุก ในพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	19	19	81	81
17. ท่านเคยเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลน แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์	11	11	89	89
18. ท่านเคยเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของผู้รับจ้าง ในโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าชายเลน บ้านเป็ดใน	12	12	88	88
19. ท่านช่วยติดตามดูแลรักษาต้นไม้หลังการปลูก เสร็จแล้ว	17	17	83	83
20. ท่านติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลง ของพื้นที่ป่าชายเลนบ้านเป็ดใน	16	16	84	84
รวม	405	405	1,595	1,595
ค่าเฉลี่ย	20	20.25	80	79.75

6. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด คือ ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึก และรู้จักการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดค่ายเยาวชนรักษาสิ่งแวดล้อมให้รู้ถึงคุณค่าของป่าชายเลน และปลูกฝังให้เยาวชนสืบสานการอนุรักษ์ สืบต่อไปถึงคนรุ่นหลัง

7. จากการศึกษาผู้นำชุมชนโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน มีการเห็นคุณค่า ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน ดังนี้ 1) ด้านป่าไม้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชน เน้นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในเรื่องของการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากป่าชายเลน ที่สมบูรณ์เป็นแหล่งขยายพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นบ่อประมงบังคลื่นลม เป็นระบบกรองน้ำ และเป็นแหล่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) ด้านประมง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนเน้นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในเรื่อง การไม่จับสัตว์น้ำในวัยอ่อนหรือในฤดูวางไข่ เพราะเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพและ สร้างรายได้ของคนในชุมชนและนอกพื้นที่ รวมถึงไม่ควรใช้เครื่องมือทำลายล้าง ควรทำประมงที่ถูกกฎหมายเพื่อความยั่งยืน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้นำชุมชนเน้นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในเรื่องการช่วยกันดูแลรักษาป่าชายเลน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่ปล่อยน้ำเสีย ไม่ทิ้งขยะ มีการจัดระเบียบในการใช้ป่าชุมชน เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ 4) ด้านสังคม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนเน้น เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในเรื่องการช่วยกันดูแลทุก ๆ ด้าน การร่วมมือกันจากทุกฝ่าย ช่วยกันดูแลอนุรักษ์ป่าให้มีความสมบูรณ์ มีกฎระเบียบวินัย เป็นแหล่งเรียนรู้ ถ้าดูแล สิ่งแวดล้อมดีสังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข รวมถึงการให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดในจังหวัดตราดอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มและ สร้างเครือข่ายของคนในชุมชนและนอกชุมชนในการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด สามารถนำมาอภิปรายผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนได้ถูก แต่ก็ยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังตอบผิดในบางข้อ นั่นคือ 1) ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มีส่วนช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล 2) ป่าชายเลนช่วยเพิ่มพื้นที่ชายฝั่งทะเลได้จากการสะสมตะกอนดินไม่ให้ลงสู่ทะเลไปหมด 3) การตัดไม้ในป่าชายเลนมาเผาถ่านเป็นการทำลายธรรมชาติของชุมชน 4) ป่าชายเลนเป็นสมบัติของส่วนรวมท่านสามารถนำผลผลิตในป่ามาใช้ได้ตามใจชอบ 5) การปลูกเสริมป่าชายเลนช่วยให้ป่าชายเลนฟื้นตัวได้เร็วขึ้น 6) ป่าชายเลนเป็นแหล่งที่สร้างอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน 7) ป่าชายเลนช่วยป้องกันการกัดเซาะพังทลายของดินบริเวณชายฝั่ง 8) พืชในป่าชายเลนบางชนิดเป็นยารักษาโรค 9) การช่วยกันอนุรักษ์ป่าชายเลนทำให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์ อาจเนื่องมาจากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารและการจัดการป่าชายเลนน้อย หรือประชาชนกลุ่มนี้ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ดังนั้นควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าชายเลนและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. การเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเจตคติของประชาชนต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดใน จังหวัดตราด ด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและระดับเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดใน ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ด้านอายุ พบว่า ไม่ว่าจะอายุเท่าใดมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในไม่แตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในไม่แตกต่างกัน ด้านอาชีพที่ต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในไม่แตกต่างกัน ด้านรายได้ที่ต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในไม่แตกต่างกัน ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกันมีเจตคติต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเบ็ดในไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน กระจุง (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในสถานการณ์ปัจจุบัน กรณีศึกษา หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองกิ่งอำเภอบึงสามพัน

มะนัง จังหวัดสตูล พบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนต่อหมู่บ้าน อพป. ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อหมู่บ้าน อพป. อยู่ในระดับปานกลาง หรือมีความพอใจในระดับหนึ่งต่อหมู่บ้าน อพป. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับทัศนคติในการดำเนินงานหมู่บ้าน อพป. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ อาชีพ การศึกษา และสถานภาพทางสังคม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดำเนินงานหมู่บ้าน อพป. และสอดคล้องกับสุทธิศิริ มหารวศิริ (2548 อ้างถึงใน มารีย์ม เจ๊ะเต๊ะ, 2556, หน้า 68) ทำการศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงานของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

- 1) ศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงานของวัยรุ่น
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงานของวัยรุ่นโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 300 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-20 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 4 ศึกษาคณะนิติศาสตร์ มีผลการเรียนสะสมระหว่าง 2.50-3.00 มีรายได้ระหว่าง 3,000-5,000 มีแหล่งรายได้จากผู้ปกครองและครอบครัว มีภูมิลำเนาในภาคใต้ และได้รับข้อมูลข่าวสารสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และประหยัดพลังงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงานในระดับมาก ทัศนคติของวัยรุ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงานอยู่ในระดับดี ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านขยะมูลฝอย ด้านพลังงาน และด้านน้ำ ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ ของวัยรุ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา สาขาวิชา ผลการเรียนสะสม ภูมิลำเนา รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน

3. ความร่วมมือของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดไฉน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนของชุมชน ส่วนความร่วมมือในกิจกรรมอื่น ๆ พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจำนวนน้อย อาจเกิดจากในปัจจุบันทางชุมชนมีการประชุมกันเฉพาะผู้นำชุมชนและกรรมการกลุ่มอนุรักษ์ ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย และบางส่วนอาจเกิดจากการที่ประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เท่าที่ควร

4. จากการศึกษาผู้นำชุมชนโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดไฉน พบว่า ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของป่าชายเลนส่งผลต่อเจตคติในการเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ดูแลระบบนิเวศ เพราะการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์มากขึ้นก็จะมีส่วนร่วมมากขึ้นด้วย และปัญหาโดยส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์ จึงต้องแก้ไขที่ตัวของมนุษย์ ส่วนความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดไฉนจังหวัดตราด พบว่า ทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มอนุรักษ์ จึงช่วยกันดูแลผืนป่าชายเลนไม่ให้คนอื่นมาทำลายผืนป่าชายเลนของชุมชน นอกจากนี้ยังควรมีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายของคนในชุมชนและนอกชุมชนในการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการสนับสนุนการจัดค่ายเยาวชนให้รู้ถึงคุณค่าของป่าชายเลน และปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนมีพฤติกรรมรักและหวงแหนสิ่งแวดล้อม และสานต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลนจากคนรุ่นก่อนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เพื่อความยั่งยืนของป่าชายเลนต่อไป

2. ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากขึ้นและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. หน่วยงานภาครัฐควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และจัดอบรมให้ความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในชุมชน

มีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าชายเลน รวมถึงหลีกเลี่ยงการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมาย

4. หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการในการป้องกันเรืออวนลากอวนรุนและเครื่องมือประมงที่มีส่วนทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนอย่างจริงจังเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรให้เจริญเติบโตและเพิ่มปริมาณขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์กร หรือผู้นำระดับอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
2. ควรศึกษาความถี่ของความร่วมมือของประชาชนในการให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด
3. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด

รายการอ้างอิง

- คมสัน ณะดูง. (2547). *ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในสถานการณ์ปัจจุบัน กรณีศึกษา หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มารีย์ม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศูนย์ฝึกอบรมศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก. (2546). (ร่าง) *แผนการจัดการป่าชายเลนชุมชนบ้านเปรี๊ตใน*. กรุงเทพมหานคร. (เอกสารจัดสำเนา)
- อรทิน สีลาภรณ์. (2546). *ศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนเขตเทศบาลนครยะลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏยะลา.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.